

POZNÁVACÍ SOUTĚŽ PRO NÁVŠTĚVNÍKY PÍSKU A BLÍZKÉHO OKOLÍ

PÍSECKÝ KRAJÁNEK

MÍSTOPISNÁ DETEKTIVKA PRO KAŽDÉHO

1. Kamenný most v Písku

Nejstarší kamenný most v Čechách. Postaven ve XIII. století. Panuje domněnka, že most byl původně stavěn na suchu a po jeho zbudování byl sveden tok řeky Otavy východněji, než bylo původní řečiště.

Ozdoben je sochami Sv. Antonína a Sv. Anny, sousosím Sv. Jana Nepomuckého a Krista na kříži (Kalvárie). Tělo na krucifixu je uměleckým dílem píseckého cínaře Václava Hanzla z roku 1791, který se položil do hlíny a užil otisk svého těla jako předlohy k výrobě formy pro odlití sochy.

Kříž je součástí pískovcového sousosí Kalvárie z poloviny 18. století. Dřevěný kříž byl uloven v dřevěném, zhruba metr vysokém pouzdře. Veškeré dřevěné části byly oplechovány měděným plechem, ramena kříže pak byla zakončena zlacenými pouzdry.

Původně byl most opatřena branami, ta na levém břehu pobořena 1768, na pravém břehu stržena 1825. Most až na nepatrná poškození přečkal veškeré povodně a válečné časy. V lednu 2007 se následkem orkánu zlomil kříž i se sochou Krista a byl posléze vyzvednut ze dna řeky Otavy.

?

Kolik mostních oblouků má písecký Kamenný most?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

2. Mikoláš Aleš, Písek a Mirotice

Mikoláš Aleš, český malíř, ilustrátor a kreslíř, jeden z nejvýznamnějších představitelů českého malířství druhé poloviny 19. století, se narodil 18. listopadu roku 1852 v Miroticích v rodině písaře. První studia Mikoláš Aleš získává nejprve v Písku na reálce, v roce 1869 pak začíná studovat na pražské Akademii výtvarných umění (u profesorů M. Trenkwalda a J. Sweertse, studia končí v roce 1876). Jeho talent se plně projevuje již během studií. Aleš je ceněn jako vynikající pokračovatel národně orientovaného díla J. Máneše, a to jednak svým romantizujícím stylem, tak svým tematickým čerpáním z české historie - Aleš se vrací ve své tvorbě až k počátkům české státnosti, mnohé významné osobnosti českých dějin jsou pak dnes známy především z jeho podání - Jan Žižka, Jiří z Poděbrad či Václav IV. Významným v Alšově životě je pak rok 1879 - Aleš vyhrává vypsanou soutěž na výzdobu foyeru pražského Národního divadla (společně s F. Ženíškem) a jeho návrh cyklu třinácti lunet, nazvaný „Vlast“ (1877 - 1881) je vrcholem raného období Alšovy tvorby. Na počátku osmdesátých let 19. století se Mikoláš Aleš pak začíná stále více věnovat knižní ilustraci - spolupracuje s mnoha významnými literáty této doby, pro jejich díla vytváří působivý obrazový doprovod: Alšovi ilustrace se objevují v mnoha slavných dílech A. Jiráska, K. V. Raise, F. L. Čelakovského či J. Arbese. Velkou lidovou oblibu si získávají Alšovy ilustrace ve dvousvazkové sbírce českých a moravských národních písní, nazvané „Špalíček jednoho sta národních písní a říkadel“ (1906 a 1912).

Po roce 1884 se Mikoláš Aleš též stále více začíná věnovat ilustraci časopisecké, spolupracuje mimo jiné s časopisy Květy, Šotek, Světozor Humoristické listy či Zlatá Praha (ilustrátorské práci pro české časopisy se přitom Aleš věnuje již od dob svým studií na Akademii, kdy pracuje např. pro časopis Paleček). Od osmdesátých let 19. století Mikoláš Aleš také spolupracuje s mnoha významnými českými architekty při návrzích dekorativní výzdoby mnohých staveb, a to jak výzdoby fasádní, tak výzdoby interiéru - z této oblasti Alšovy tvorby jsou známy např. jeho návrh výzdoby dvorany Městské spořitelny či vestibulu pražské Staroměstské radnice, domů v Plzni a v Písku. Z roku 1899 pochází také dle návrhů freskových obrazů, které dle Alšových pokynů prováděl akad. malíř Josef Bosáček na průčelí budovy tehdejšího hotelu Dvořáček.

10. července roku 1913 Mikoláš Aleš, věrný syn starobylého Prácheňska, umělecky poctivý a národně hrdý malíř, který svoji tvorbou pomáhá ve druhé polovině 19. století spoluvytvářet českou identitu, v Praze umírá.

?

Kde v Písku najdete popisované Alšovo nástěnné fresky a kolik jich je?

3. Městská elektrárna v Písku

Postavena v roce 1888 ze starého tzv. Podskalského mlýna, který patřil původně k areálu píseckého hradu. Elektrárna disponuje vodní silou 100 PH při normálním stavu vody, třemi motory plynovými o 80 PH a parní lokomobilou o 240 PH a baterií akumulátorovou o 184 člancích systému Tudor - tedy vybavena stavem z počátku 20. století. Je nejstarším zařízením tohoto typu v Čechách. Zřízena pro velký úspěch elektrického osvětlení centra Písku Františkem Křížkem 23. června 1887. Písek se tím stal prvním městem v Čechách se stálým veřejným elektrickým osvětlením.

Po rozsáhlé rekonstrukci byla elektrárna v roce 1994 znovu zprovozněna a v jejích prostorách v červnu 1997 otevřena muzejní expozice. Elektrárna královského města Písku je technickou památkou.

?

Jak zní celý název elektrárny, umístěný v průčelí budovy?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

4. Vory a voražské slavnosti

Jak rychle oloupaných klád přibývalo a vůně dřeva a vysychající kůry se linula městem, stouvalo naše přesvědčení, že zvládneme odkornit vše, co jsme měli mít připravené na druhý den. Příklad nás k práci potěšit Pošumavská dudácká muzika - a aniž jsme to čekali, odkryl se nám ten pradávný pocit, když se k fyzické práci hrálo či zpívalo. Práce nám šla opravdu lépe od ruky...

Nahé oloupané klády svítily na slunci a kůra omamně voněla. Řeka byla jak vyčištěná, předtím velkým svátkem. Vždyť kdy naposled nesla na své vodě vory pod Starým mostem?

?

Kdy naposled (v kterém roce) plouly vory na řece Otavě?

5. Putim

Obec na pravém břehu řeky Blanice, založena v 11. století, s pozdně gotickou farou, takto bývalou tvrzí Vrabských z Drahenic ze 14. stol., s farním kostelem sv. Vavřince. Mezi léty 1092-1100 daroval kníže Břetislav klášteru ostrovskému kostel sv. Petra v Putimi. Proslulá obec svými rodáky, literárními hrdiny a krajinou. Zaniklé a vynořující se příběhy a pověsti, sedláci a řemeslníci, rybáři a lesníci a jejich dílo v krajině, to vše na nás dýchá svým kouzlem při návštěvě této typické jihočeské vísky, kterou popisoval Ladislav Stehlík, Jaroslav Hašek, Jindřich Š. Baar a také další literáři a malíři. Ještě nyní lze potkat dobrého vojáka Švejka při výlovu Podkostelního rybníka.

?

Který literární hrdina je pochován na putimském hřbitově?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

6. Varvažov

Varvažov byl majetkem Řádu maltézských rytířů. Hospodářský dvůr s barokním zámekem z 18. století, u něhož založeno v roce 1734 kaplanství. Cesta zvaná „strakončická“ spojovala maltézskou komendu ve Strakoněch s varvažovským sídlem, které sloužilo k zotavení po bitvách a náročné službě řádu. Zámek od roku 1847 součástí majetku Schwarzenbergů. V jeho sousedství gotická kaple Sv. Kateřiny ze 13. století. Z původní stavby zbyl neporušený presbytář, s gotickým oknem v průčelí. Natáčení epizod filmu Plavecký mariáš a zejména celý děj filmu Je třeba zabít Sekala.

V dolní části obce kamenný barokní most s dvěma oblouky přes říčku Skalici z roku 1781. Nedaleko obce údolí říčky Skalice a soutok s Lomnicí – romantická lokalita Říčky.

Co je na návsi Varvažova, proti kapli Sv. Kateřiny?

7. Sudoměř

Do roku 1524 zde bývala tvrz, která později zpusťla. V letech 1318-23 se připomíná Čadek ze Sudoměře. Pochází odtud rod Řepických ze Sudoměře.

Památník bitvy, ve které Jan Žižka z Trocnova se svým vojskem 25. března 1420 porazil vojska křižáckých rytířů. Žulový pomník, jenž stojí na břehu rybníka poblíž obce Mladějovice, dílo sochaře Emanuela J. Kodeta z roku 1925.

Nedaleko významné archeologické naleziště ze střední doby kamenné (10.000 - 4.000 let př. n.l.). V okolí obce také „sejpy“, pozůstatky po keltském a staroslovanském rýžování zlata.

Jak se jmenuje rybník, u kterého se odehrávala bitva?

8. Čížová

Na okraji hlubokých lesů, majetkem k píseckému hradu náležející stará obec. Država mnoha majitelů, převážně jihočeských rodů. V 17. století například Dejmové ze Stráže, později přešla do majetku Lobkoviců a Lichtensteinů. Gotický kostel svatého Jakuba Většího, u hřbitova na návsi nad vsí, z druhé poloviny 13. století. Náhrobek Loreckých ze Lkouše, rodu rytíře z neslavné Šamonicke rebelie. Dále v Čížové renesanční zámek, vystavěný na staré tvrzi, kde se r. 1560 připomíná Jan Deym ze Stráže. ze 16. století, s žulovým tesaným portálem a kaplí, dále klášter a na rozcestí Vráž-Písek připomíná se dřevěný kříž bitvu z 22. prosince 1741, při níž zde byly francouzští vojáci přepadeni rakouskými husary.

Popište, co je na dřevěném kříži?

9. Synagoga v Písku

Jednou z nejstarších částí města je bezpochyby písecký „hrad“. Kronikář Hájek z Libočan zmiňuje se o něm a tvrdí, že na něm sídlili Templáři. Vskutku také v někdejší hradní kapli nalezen kříž tvaru templářského a také znak městský je dosud „měsíc a hvězda“, znak onoho řádu. V dějinách Židů v Čechách vyznamenal se právě tento řád šířením vzdělanosti, náboženské snášenlivosti a kultury, takže není vyloučena možnost, že první kolonisté židovští přišli na hrad tento s tímto řádem...

V roce 1854 stalo se skutkem dávné přání města Písku, aby přešla v jeho majetek budova radnice, která v roce 1754 přešla do rukou vojenského eráru. O vyklizení budovy jednalo město bez výsledku do r. 1860. O právním zástupci města, JUDr. Izraeli Kohnovi píše prof. Sedláček: Na radu Dr. Kohna, muže spravedlivého a nezištného, který o to usiloval, aby

obec zase radnici získala a za to eráru jiné stavení odevzdala, byl zakoupen dům „U hada“, a když i to jednání nevedlo k cíli, zahájil Dr. Kohn soudní při až k vrchnímu soudu v Praze. Radnice po 3 letech vskutku přešla do rukou obce“. Dr. Kohn byl několik let v radě města a v roce 1871 stal se purkmistrem, kdy za jeho úřadování dostalo se Písku nového, moderního statutu. Na zbudování nové synagogy měl právě Dr. Kohn lví podíl.

? V jakém stavebním stylu je postavena písecká synagoga?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

10. Zvíkov

Král českých hradů na soutoku českých řek Vltavy a Otavy pradávného původu na místě prehistorického hradiště, dle zpráv V. Březana doba založení k roku 760 knížetem Neklanem, první zmínky r. 1229 Vícemil a jeho bratři Jindřich a Vlček ze Zvíkova. Zamilovaný místo krále Václava I., který jej ke svému pobytu přizpůsoboval a vystavěl královský palác, který můžeme vidět v jeho takřka původní podobě. Po královské koruně a péči Přemysla Otakara II., Karla IV. a Václava IV. je hrad v držení Bavorů ze Strakonice, Rožmberků, Švamberků, Šternberků, Eggenberků a Schwarzenbergů. Nedobytný hrad díky své poloze odolal všem náporům. Od poloviny 17. století hradní prostory využívány jako sýpky, v polovině 19. století značně zchátralý. Rozsáhlá rekonstrukce Zvíkova na konci 19. století a další v sedmdesátých letech 20. století.

Při pohledu jsou typické tři věže. - Hlízová, která patří k jádru hradu, Červená a Hláška, předsunutá obranná kulatá věž. Důležitou stavbou hradu královský palác, jehož součástí je hradní kaple. Dnes je hrad Zvíkov národní kulturní památkou.

? Na které věži jsou proslulé a tajemné kamenické značky?

11. Klokočín

Starší tvrz, spravovaná od svého vzniku ve 14. stol. manstvím, vázaným k Hluboké. V 15. století Hynek a Purkart z Klokočina, v tomto období tvrz přestavěna do podoby modernější jednopatrové budovy, vyzdobené rustikou. Z novodobých dějin tvrze je významné zejména natočení filmu Františka Vlčíla „Markéta Lazarová“. V současnosti soukromý vlastník tvrz renuje a oživuje kulturními aktivitami a výstavami pro veřejnost.

? Kdo je autorem literární předlohy k filmu Markéta Lazarová?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

12. RW CAFE

V roce 2003 vzniká v Písku literární a jazzová kavárna, která se nachází cca 100 metrů od Kamenného mostu, směrem od centra, na třídě Národní svobody. Její interiér je vybaven původním historickým nábytkem a její veškerá výzdoba se vztahuje k historii města a regionu. Ve středověku byl v těchto místech zájezdní hostinec, kde nocovali ti, kteří pak ráno branou přes most do města vstupovali.

Tato kavárna nese ve zkratce RW iniciály jméno slavného píseckého rodáka, básníka, literáta a novináře.

?

Jak se jmenuje tento slavný písecký rodák?

13. Dům U koulí

Tento dům patří mezi významné památky města Písku hned z několika důvodů. Součástí městského opevnění – městské brány zvané Putimské. V omítce vsazeny dělové koule, nalezené právě při bourání brány v roce 1836. V průčelí budovy renesanční sgrafita.

V domě žili a tvořili A. Heyduk, J. Holeček a básník F. Šrámek.

?

Kolik dělových koulí najdeme v průčelí domu?

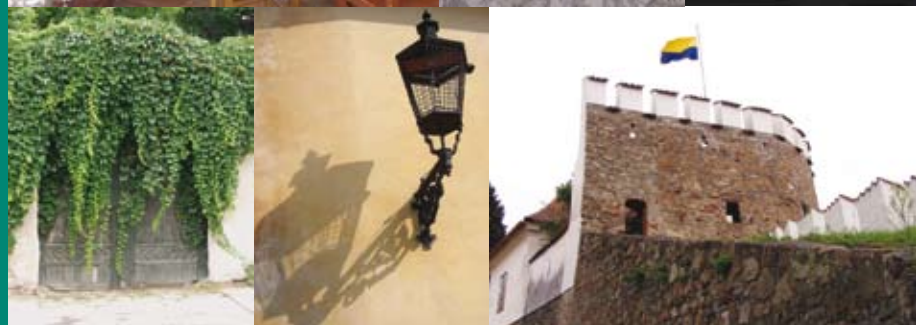

14. Básník Adolf Heyduk

Osobnost a dílo „pootavského slavíka“ srostlo zcela a trvale s městem. Přichází do Písku v roce 1860 na nově zřízené vyšší reálné gymnázium jako profesor kreslení. V Písku žije a tvoří po celý svůj život. Město i jeho okolí je pro něj inspirací pro jeho tvorbu. V den jeho 85. narozenin přijíždí do Písku pográtulovat mimo jiné prezident T. G. Masaryk. V roce 1936 je zřízeno v básnickově domě Heydukovo muzeum. V roce 2007 otevírá zrekonstruovanou expozici Heydukova domu, včetně interiérů jeho bytu Prácheňské muzeum veřejnosti.

?

Jaké číslo popisné má Heydukův dům?

15. Údolí U Vodáka

Rybníky byly v Čechách odedávna, ale bývalo jich málo. S tím, jak v řekách ubývalo ryb, začalo se od konce 15., století se zakládáním rybníků. Zakládají tehdy rybníky obce i jednotlivci. Okolo Písku je hned několik rybníků, jež mají jména svá po svých bývalých majitelích

(např. Tichávek po Tichavovi, Hánovec po Hánovi atd.) Jdeme-li silnicí k Vodákovi, jsou čtyři rybníky za sebou. Voda k nim jde z Píseckých hor. Z těchto nádrží šla voda městu do kašen, pivovaru, sladovny a vinopalny.

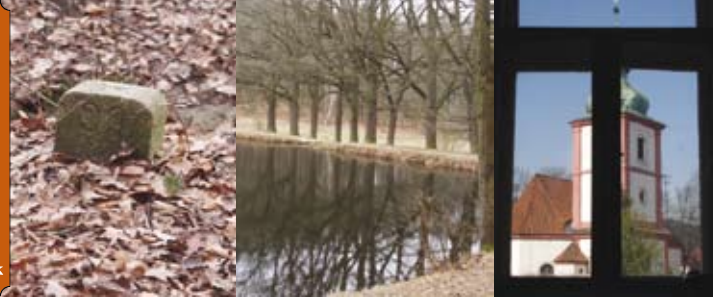
?

Jak se jmenují naše čtyři rybníky v údolí U Vodáka?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

16. Lokalita U Sv. Václava

Kostel sv. Václava ve 13 stol., možná i dříve založen. Byl zřízen jako farní kostel pro ves, která tu bývala a jmenovala se Na písku a později po založení města se nazývala Starým Pískem. Královna Johanka velice si oblíbila kostel sv. Václava. Když byl v Písku kardinál Pileus, udělil k její prosbě (21. února 1379) plnomocné odpustky všem těm, kteří by vstupovali do kostelů sv. Palmáce pod Karlštejnem a sv. Václava před městem Píseckým.

Proč se první osada jmenovala (dle výkladu prof. Sedláčka) Na písku?

17. Karel Klostermann (Písek a Štěkeň)

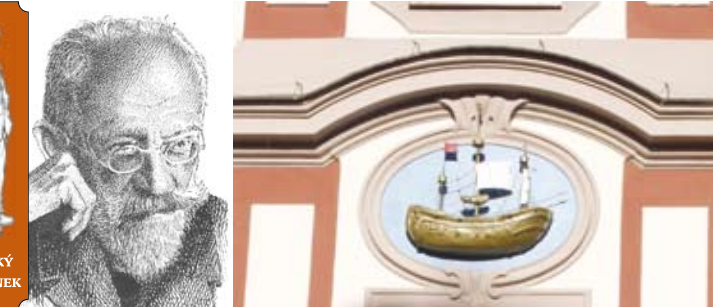
Významný český spisovatel, představitel realistického venkovského románu. V literárních začátcích psal německy, většinu díla vytvořil však v češtině. Zachytil věrně a bez příkras tvrdý život, tradice, i zvyky obyvatel Prácheňska a Šumavy. Zejména Šumavu a krásy její přírody popisuje moderním a realistickým stylem. V Písku studoval Vyšší reálné gymnázium a město, jeho okolí a obyvatelé zachycuje ve svých dílech. Známý je popis jeho putování z Písku do Kašperských Hor, tedy předvánoční cesta domů, kterou absolvuje pěšky.

Z jeho díla jsou nejznámější romány Ze světa lesních samot, V ráji šumavském a Mlhy na blatech. Jeho povídky jsou soustředěny v souborech V srdci šumavských hvozdu a Pošumavské rapsodie. V románu Skláři zachytil krizi sklářského průmyslu na Šumavě. Upomínka na tuto známou osobnost se dochovala na řadě míst, z nejbližších můžete navštívit ve Štěkní na zámku jeho památný pokoj, kde slavný spisovatel dožil svůj plodný a bohatý život.

Jaké výročí tohoto spisovatele si připomeneme v roce 2008?

PÍSECKÝ
KRAJÁNEK

18. Domovní znamení v Písku

Již od dávných časů středověku byly domy značeny názvy či domovními znameními. Jejich provedení a náměty byly spjaté s majiteli domů, s jejich vírou, událostmi a příchody. Ať už malované na dřevě, plechu či omítce, z kamene, dřeva, štuky či kování, vždy usnadňovaly orientaci a značení jednotlivých domů. A tak můžeme podniknout výpravu do minulosti a historie. Výtvarník František Doubek je ztvárnil v půvabné knižní podobě s básníkem Karlem Sýsem.

U Zlaté lodi

Před tímto domem se ti vždycky zúží srdce, tento dům sem připlul omylem. A přece – na jaře – když křičí rackové, zanáší sem bríza od Otavy fosfor, sůl a jód.

Napište alespoň tři další domovní znamení píseckých domů.

Registrační list

1. Kolik mostních oblouků má písecký Kamenný most?
2. Kde je v Písku (ve které ulici) umístěna busta Mikoláše Alše?
3. Jak zní celý název, umístěný v průčelí budovy?
4. Kdy naposled (v kterém roce) plouly vory na řece Otavě?
5. Který literární hrdina je pochován na putimském hřbitově?
6. Co je na návsí Varvažova, proti kapli Sv. Kateřiny?
7. Jak se jmenuje rybník, u kterého se odehrávala bitva?
8. Popište, co je na dřevěném kříži?
9. V jakém stavebním stylu je postavena písecká synagoga?
10. Na které věži jsou proslulé a tajemné kamenické značky?
11. Kdo je autorem literární předlohy k filmu Markéta Lazarová?
12. Jak se jmenuje tento slavný písecký rodák?
13. Kolik dělových koulí najdeme v průčelí domu?
14. Jaké číslo popisné má Heydukův dům?
15. Jak se jmenují naše čtyři rybníky v údolí U Vodáka?
16. Proč se první osada jmenovala (dle výkladu prof. Sedláčka) Na písku?
17. Jaké výročí tohoto spisovatele si připomeneme v roce 2008?
18. Napište alespoň tři další domovní znamení píseckých domů.

jméno a příjmení: .....

adresa bydliště: .....

rodné číslo nebo číslo OP: .....

e-mail: .....

podpis: .....

Tímto vyplněným registračním listem uděluji souhlas pořadatelé soutěže Písecký krajánek k zařazení do slosování a užití všech výsledků naší práce v rámci propagace soutěže.

